

**PROCEDURE UZORKOVANJA
ZA KVALITET FFS-a I ĐUBRIVA I OSTATAKA FFS-a**

SADRŽAJ

SISTEM FITOSANITARNE KONTROLE U BIH

DIO I: METODA ZA UZIMANJE UZORAKA ZA UTVRĐIVANJE KVALITETA I.A FITOFARMACEUTSKA SREDSTVA	5
1. UVOD	5
2. TERMINOLOGIJA	5
3. SVRHA ISPITIVANJA	5
4. OPŠTI ZAHTJEVI ZA UZIMANJE UZORAKA	5
5. KVALIFIKACIJE I KOMPETENTNOST OSOBLJA	6
6. METODOLOGIJA UZORKOVANJA	6
6.1. ALATI ZA INSPEKCIJU/ PREGLED	7
6.2. UZIMANJE UZORAKA	7
6.3. MINIMALNA VELIČINA LABORATORIJSKIH UZORAKA	9
7. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA	9
I.B ĐUBRIVA (GNOJIVA, POBOLJŠIVAČI TLA, TVRDI I TEČNI KOREKTORI)	11
1. UVOD	11
2. TERMINOLOGIJA	11
3. METODOLOGIJA UZORKOVANJA	11
3.1. ALATI ZA INSPEKCIJU/ PREGLED	11
3.2. ZAHTJEVI VEZANI ZA KOLIČINU	12
4. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA	15
PRILOG 1: IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA U SVRHU UTVRĐIVANJA KVALITETA	17
PRILOG 2: TEHNIČKE SPECIFIKACIJE SONDE ZA UZIMANJE UZORAKA ĐUBRIVA	21
DIO II: METODA ZA UZIMANJE UZORAKA ZA KONTROLU OSTATAKA FITOFARMACEUTSKIH SREDSTAVA (FFS)	23
II.A BIJE	23
1. UVOD	23
2. TERMINOLOGIJA	23
3. SVRHA ISPITIVANJA	24
4. OPŠTI ZAHTJEVI ZA UZIMANJE UZORAKA	24
5. KVALIFIKACIJE I KOMPETENTNOST OSOBLJA	24
6. METODOLOGIJA UZORKOVANJA	24
6.1. ALATI ZA INSPEKCIJU/ PREGLED	24
6.2. UZIMANJE UZORAKA	25
6.3. METOD PRIKUPLJANJA PRIMARNIH UZORAKA	26
7. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA	30
II.B TLO	31
1. UVOD	31
2. TERMINOLOGIJA	31
3. SVRHA ISPITIVANJA	31
4. OPŠTI ZAHTJEVI ZA UZIMANJE UZORAKA	32
5. KVALIFIKACIJE I KOMPETENTNOST OSOBLJA	32
6. METODOLOGIJA UZORKOVANJA	32
6.1. ALATI ZA INSPEKCIJU / PREGLED	32
6.2. UZIMANJE UZORAKA	33
6.3. METOD PRIKUPLJANJA PRIMARNIH UZORAKA	35
7. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA	35
PRILOG 3: IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA BILJAKA ZA KONTROLU OSTATAKA FFS-A	35

DIO I: METODA ZA UZIMANJE UZORAKA ZA UTVRĐIVANJE KVALITETA

I.A. FITOFARMACEUTSKA SREDSTVA

1. UVOD

Svrha ovog dokumenta je da predstavi smjernice za uzimanje uzoraka fitofarmaceutskih sredstava (FFS) namijenjen inspektorima u svrhu praćenja kvaliteta FFS-a.

Namjera smjernica je da se dostignu reprezentativni uzorci FFS-a kako bi se provjerilo da taj proizvod ispunjava kriterije navedene u registracionom dosjeu.

Cilj smjernica je dobijanje reprezentativnih uzoraka za određenu šaržu FFS-a u cilju dokazivanja da FFS ispunjava sve kriterije navedene u dokumentaciji za registraciju.

2. TERMINOLOGIJA

Inspektor za uzorkovanje – inspektor obučen za uzimanje uzoraka ili (gdje je to potrebno) ovlaštena osoba od nadležnih organa za uzimanje uzoraka. Inspektor za uzorkovanje je odgovoran za sve postupke koji uključuju: pripremu, pakovanje i isporuku laboratorijskog uzorka.

- Šarža – količina FFS-a čiji se identitet može utvrditi i koja je proizvedena pod uslovima za koje se pretpostavlja da su uniformi.

- Kvalitet – dostignuti zahtjevi propisani u registracionom dosjeu.

3. SVRHA ISPITIVANJA

Testiranje formulacija FFS-a se vrši radi:

- vršenja službene kontrole FFS-a;
- pripreme relevantne strategije radi službenog nadzora FFS-a;
- procjene kvaliteta zaštite bilja;
- procjene rizika opasnosti u vezi s trgovinom nelegalnih FFS.

4. OPŠTI ZAHTJEVI ZA UZIMANJE UZORAKA

Suštinski zahtjevi kod uzorkovanja su da se posjeduje tehnički kvalifikovano osoblje, obučeno u uzorkovanju i dobro opremljena laboratorija. Osoblje mora biti opremljeno potrebnom opremom i alatima, kao i smjericama za uzimanje uzoraka.

5. KVALIFIKACIJE I KOMPETENTNOST OSOBLJA

Osoblje mora poznavati zakonske i podzakonske propise i procedure koje se tiču prikupljanja uzoraka. Obuka osoblja mora biti kontinuirana. Odgovorno zvanično tijelo priprema i usvaja godišnji program obuke za osoblje.

FFS su toksične hemikalije koje mogu izazvati trovanje ukoliko se njima nepropisno rukuje. Zbog toga inspektori za uzorkovanje trebaju biti informisani i raditi u skladu s mjerama opreznosti neophodnim za određena FFS i potrebno je da nose odgovarajuću zaštitnu odjeću.

Opšte mjere predostrožnosti koje je potrebno preduzeti su sljedeće:

- voditi računa da se izbjegne kontaminacija kože ili odjeće, unošenje pesticida, odnosno udisanja prašina i pare. Također voditi računa da se izbjegne kontaminacija ličnih stvari i okoline. Ne držati hranu u neposrednoj blizini. Ukoliko je to moguće, uzimati uzorke FFS-a samo u dobro ventilisanom okruženju;
- voditi računa da se izbjegne prosipanje ili prskanje tečnosti ili širenje prašine. Posebnu pažnju obratiti na rukovanje posudama koje cure ili onih s nagomilanim materijalom oko otvora;
- prije uzimanja uzoraka osigurati da su na raspolaganju objekti za pranje, u slučaju slučajnog izlijevanja, kao i za adekvatno pranje nakon što je završeno uzimanje uzoraka;
- ne konzumirati jelo, piće ili duhan tokom uzorkovanja, ni prije skidanja zaštitne odjeće i temeljnog čišćenja;
- potrebno je pričvrstiti oznake na posude za uzimanje uzoraka prije početka uzorkovanja, ukoliko je to moguće, osigurati da spoljašnjost ambalaže za uzorke nije kontaminirana uzorkom materijala;
- osigurati bezbjedno i pravilno čišćenje opreme i bezbjedno odlaganje kontaminiranog materijala, kao što je lična zaštitna odjeća i oprema, upotrebljenog papira itd.

6. METODOLOGIJA UZORKOVANJA

Suštinski zahtjevi kod uzorkovanja su da se posjeduje tehnički kvalifikovano osoblje, obučeno u uzorkovanju i dobro opremljena laboratorija. Osoblje mora biti opremljeno potrebnom opremom i alatima, kao i smjernicama za uzimanje uzoraka.

Uzorke uzima stručno osoblje koje je imenovano za ovu djelatnost.

6.1. Alati za inspekciju / pregled

potrebne opreme, alata i set pravnih propisa u skladu s planiranim uzimanjem uzoraka.

Inspektori za uzimanje uzoraka trebaju biti opremljeni sljedećom opremom:

- alatom za uzorkovanje (npr. pipete, boce, plastične kese bez otvora za ventilaciju); plastičnim kesama; alatom za otvaranje pakovanja sa FFS-a;
- etiketama, koje mogu biti čvrsto zalijepljene ili na drugi način pričvršćene na odgovarajuću ambalažu za uzorke;
- zaptivnim trakama i voštanim pečatom, ili službenim štampanim trakama za potvrđivanje ovlaštenog otvaranja pakovanja FFS-a i da ukazuje na količinu uzetu kao uzorak (samo slučaj gdje državno zakonodavstvo dopušta prodaju ponovo zatvorenih pakovanja FFS-a);
- alatom za ličnu zaštitu, naprimjer, odgovarajuće rukavice (pogodne za rukovanje rezervoarima, kantama, alatima za uzimanje uzoraka i ambalažom za uzorke), kecelje, maske za prašinu, djelotvoran respirator gdje je to neophodno, zaštitne naočale, papirne ubruse, pribor za prvu pomoć, sapun, peškir i snabdijevanje vodom za pranje – postupiti po naljepnici na pakovanju FFS-a;
- koferom za opremu za uzimanje uzoraka i odgovarajuću ambalažu za uzorke koji im omogućuju da se mogu nositi i transportovati bezbjedno;
- upijajućim materijalom (npr. piljevina, vermikulit ili sličan materijal) za popunjavanje prostora oko ambalaže s uzorcima;
- vodootpornim markerom, olovkama.

6.2. Uzimanje uzoraka

Uzorci namijenjeni za potrebe monitoringa trebaju se prikupljati u vremenu i količini navedenoj u planu monitoringa uspostavljenom po pravnim propisima. Osim toga, svi uzorci trebaju se uzeti u toku službenih kontrola u slučajevima kada je neophodno da se donose odluke od odgovarajućih ovlaštenih organa:

- kod sumnje da su na tržištu FFS lošeg kvaliteta;
- u slučaju kada su oštećene biljke, vjerovatno neadekvatnom primjenom FFS-a;
- u slučaju žalbi pojedinaca i u slučaju aplikacija FFS-a lošeg kvaliteta;
- i u drugim slučajevima kada postoji sumnja upotrebe ili trgovine nezakonitim FFS-om.

Uloga inspektora u prikupljanju uzoraka i njihovo dostavljanje u laboratorije za testiranje je od ključnog značaja za uspjeh provedenog testiranja. Inspektori moraju biti dobro obučeni u postupku uzimanja uzoraka. U svim slučajevima korištene tehnike uzorkovanja moraju osigurati da uzeti uzorci omogućavaju laboratorijskom osoblju dobijanje relevantnih rezultata, koji su reprezentativni za materijalni uzorak. Inspektori zato moraju da slijede uspostavljene procedure za uzorkovanje, rukovanje i pakovanje uzoraka. Da bi se pripremili za uzimanje uzoraka, prikupljaju informacije o:

- količini laboratorijskog uzorka potrebnog za testove (određuje laboratorija);
  - prirodi i identitetu FFS-a, materijalima koji se uzorkuju, kao i broju i veličini pakovanja obuhvaćenih jedinica.

Uzorci namijenjeni za potrebe monitoringa trebaju se prikupljati u vremenu i količini navedenoj u planu monitoringa. Uzorci se trebaju uzeti u skladu sa sljedećim pravilima:

- uzimanje uzoraka FFS-a za potrebe monitoringa vrši se uzimanjem uzoraka nasumice;
- materijali u svakoj pojedinačnoj ambalaži s istim brojem šarže trebaju biti u skladu sa specifikacijom, tako da se uzorak može dobiti iz jedne jedinice za pakovanje i može se sastojati od jednog ili više primarnih uzoraka uzetih iz te jedinice za pakovanje;
- ako je jedinica za pakovanje suviše mala da obezbijedi laboratorijski uzorak, uzorak može biti pripremljen skupom više jedinica pakovanja uzetih iz iste šarže,
- laboratorijske uzorke nakon prikupljanja u obliku "originalno zatvorenih pakovanja" bi trebalo staviti u plastičnu kesu, koja se može zatvoriti na način koji sprečava zamjenu proizvoda, njegovo curenje ili promjenu njegovih fizičko-hemijskih karakteristika, zapečaćen i označen;
- uzorak uzet iz velikih posuda se pakuje u staklenu ambalažu ili u ambalažu napravljenu od polietilena visoke gustoće (PE-HD), zapečaćen i označen;
- oznaka treba posjedovati sljedeće informacije:
  - trgovački naziv FFS-a;
  - broj šarže;
  - broj izvještaja (Prilog 1);
  - broj uzorka;
- pakovanje uzorka se zaptiva koristeći zaptivače koji sadrže jedinstven individualni broj. Na pakovanje se postavlja broj izvještaja. Kopija izvještaja ide kao prilog uz pakovanje;
- svako uzorkovanje treba se navesti u izvještaju uzorkovanja. Izvještaj o uzimanju uzorka bit će sačinjen u tri primjerka i treba biti potpisan od inspektora za uzimanje uzoraka i

zainteresovane strane. Jedan primjerak treba da zadrži inspektor koji je uzeo uzorak, drugi ide kao prilog uz uzorak, a treći se ostavlja vlasniku FFS-a kojeg je uzet uzorak;

– inspektor treba dostaviti uzorke u laboratoriju bez odlaganja.

6.3. Minimalna veličina laboratorijskih uzoraka

OPŠTA NAPOMENA: kod pripreme plana uzimanja uzoraka, obavezno se obratiti laboratoriji koja će vršiti analizu kako bi se odredila veličina uzorka.

U slučaju da je pakovanje FFS:

- 1) ne veće od 1 l ili 1 kg, uzorci za analizu trebaju biti u originalno zatvorenoj ambalaži FFS-a, u kojoj je prisutno na tržištu, s tim da:
  - a) u tečnom obliku, ukupna količina uzorka ne treba da prelazi 1 l;
  - b) u čvrstom obliku, ukupna količina uzorka ne bi trebalo da prelazi 1 kg;
- 2) ukoliko je veće od 1 l ili 1 kg, uzorak se uzima iz pakovanja u količini od najmanje:
  - a) 500 ml – u slučaju tečnog oblika FFS-a,
  - b) 500 g – u slučaju čvrstog oblika FFS-a,
- 3) u slučaju da je FFS pakovano u obliku gasa, obliku aerosola, uzorak se uzima u originalno zatvorenoj ambalaži.

7. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA

Za svako uzimanje uzoraka treba sačiniti izvještaj koji će omogućiti identifikaciju, bez ikakvih sumnji, lota iz kojeg se uzeo uzorak (Prilog 1).

Za svaki lot poslati, u što kraćem roku, tri finalna uzorka u laboratoriju, zajedno s jednim primjerkom izvještaja o uzimanju uzoraka. Izvještaj mora između ostalog sadržavati upute vezane za analizu. Četvrti uzorak se predaje vlasniku robe.

I.B: ĐUBRIVA (GNOJIVA, POBOLJŠIVAČI TLA, TVRDI I TEČNI KOREKTORI)

1. UVOD

Korektno uzimanje uzoraka je težak postupak koji zahtijeva mnogo pažnje. Stoga se ne može zanemariti potreba za dobivanjem dovoljno reprezentativnog uzorka za službene kontrole đubriva.

Metoda uzimanja uzoraka se mora tačno primijeniti sa što većom preciznošću od kvalifikovanog i stručnog osoblja tokom standardnih procedura uzimanja uzoraka.

S ciljem određivanja kvalitete i sastava, uzorci koji su namijenjeni za službene kontrole đubriva se uzimaju slijedeći modalitete označene u nastavku. Trebaju se smatrati reprezentativni za lotove iz kojih su uzimaju.

2. TERMINOLOGIJA

Lot iz kojeg se uzimaju uzorci: količina proizvoda koja formira jednu jedinicu i koja ima iste karakteristike.

Osnovni uzorak: količina uzeta iz jednog dijela lota.

Globalni uzorak: skup osnovnih uzoraka uzetih iz istog lota.

Smanjeni uzorak: reprezentativni dio ukupnog uzorka dobiven smanjenjem ukupnog uzorka.

3. METODOLOGIJA UZORKOVANJA

3.1. Alati za inspekciju / pregled

Alati neophodni za uzimanje uzoraka moraju biti napravljeni od materijala koji neće utjecati na karakteristike proizvoda iz kojih se uzorci trebaju uzeti.

3.1.1. Alati koji se preporučuju za uzimanje uzoraka tvrdih đubriva

Ručno uzimanje uzoraka

Može se koristiti sljedeći alat:

- lopata s ravnim dnom i s vertikalnim lateralnim rubovima.
- sonda s dugim ili kraćim sekcijama. Veličina sonde se mora prilagoditi karakteristikama lota (dubina spremnika, veličina vreće itd.) kao i veličini čestica od kojih je sačinjeno đubrivo. (opis sonde u Prilog 2).

Mehaničko uzimanje uzoraka

Dozvoljeni mehanički uređaji se mogu koristiti za uzimanje uzoraka đubriva koji se transportuje.

Razdjeljivač

Za uzimanje osnovnog uzoraka, kao i za pripremu smanjenih i finalnih uzoraka mogu se koristiti alati koji će razdijeliti uzorak u iste dijelove.

3.1.2. Preporučeni instrumenti za uzimanje uzoraka tečnih đubriva

Ručno uzimanje uzoraka

Mogu se koristiti pipeta, cilindar, flaša ili bilo koji drugi instrument prikladan za uzimanje uzoraka iz jednog dijela lota nasumično odabranog.

Mehaničko uzimanje uzoraka

Za uzimanje uzoraka tečnih đubriva koji se transportuju mogu se koristiti ovlašteni mehanički uređaji.

3.2. ZAHTJEVI VEZANI ZA KOLIČINU

3.2.1. Lot iz kojeg se uzima uzorak

Veličina lota mora biti takva da dozvoljava uzimanje uzoraka u svakom njegovom dijelu.

Uzeti i kreirati uzorak što prije pazeći da uzorak bude reprezentativan. Korišteni radne površine, pakovanja i sprave moraju biti čisti i suhi.

3.2.2. Osnovni uzorci

Osnovni uzorci se trebaju uzeti nasumično iz cijelog lota. Njihova težina treba biti okvirno ista.

U sljedećoj tabeli nalaze se: broj osnovnih uzoraka vrte, količine lota đubriva i uputstva za uzimanje uzorkovanja.

VRSTA ĐUBRIVA	MINIMALAN BR. OSNOVNIH UZORAKA	UPUTSTVA ZA UZIMANJE UZORAKA
Tvrda ili tečna đubriva u rasutom stanju u kontejnerima većim od 100 kg		Simbolično podijeliti lot u okvirno iste dijelove. Nasumično izabrati broj dijelova koji odgovaraju broju osnovnih uzoraka i uzeti bar jedan uzorak iz svakog dijela. U slučaju đubriva u rasutom stanju, ili tečnih đubriva u kontejnerima iznad 100 kg, u slučaju da se ne može ispoštovati navedeno u tački 3.2.1., uzimanje uzoraka se mora izvršiti tokom transporta proizvoda (tokom tovara i istovara). U ovom slučaju, osnovni uzorci se moraju uzeti tokom transporta, nasumično, iz gore navedenih, simbolično podijeljenih dijelova.
Lotovi < 2,5 t	7	
Lotovi 2,5 - 80 t	$\sqrt{20}$ puta broj tona koje formiraju jedan lot iz kojeg se treba uzeti uzorak (1)	
Lotovi > 80 t	40	
Tvrda ili tečna zapakovana đubriva u kontejnerima sadržaja do 100 kg		Uzeti jedan dio sadržaja uzoraka iz svih pakovanja iz kojih se trebaju uzeti uzorci. Eventualno, odvojeno prazniti pakovanja.
Pakovanja > 1 kg		
Lotovi < 5 kontejnera	Svi kontejnera	
Lotovi 5 - 16 kontejnera	4	
Lotovi 17 - 400 kontejnera	$\sqrt{\text{Broja kontejnerima koji formiraju lot iz kojeg se treba uzeti uzorak (1)}}$	
Lotovi > 400 kontejnera	20	
Pakovanja < 1 kg (2)	4	

⁽¹⁾Ako je rezultat u decimali, zaokružiti na veći cijeli broj.

⁽²⁾Za pakovanja do 1 kg, sadržaj jednog pakovanja formira jedan osnovni uzorak.

3.2.3. Globalni uzorak

Zahtijeva se samo jedan globalni uzorak po lotu. Ukupna težina osnovnih uzoraka koji će formirati globalni uzorak ne može biti ispod sljedećih količina.

Skupiti osnovne uzorke i formirati globalni uzorak.

U narednoj tabeli prikazana je veličina globalnog uzorka na osnovu vrste i količine lota đubriva.

VRSTA ĐUBRIVA	KOLIČINA
Tvrda zapakovana đubriva ili tečna đubriva u pakovanjima sadržaja iznad 100kg:	4 kg
Tvrda zapakovana đubriva ili tečna đubriva u pakovanjima sadržaja do 100kg:	4 kg
Pakovanja veća od 1kg	4 kg
Pakovanja do 1kg	Težina sadržaja je ukupna težina četiri originalna pakovanja.

3.2.4. Finalni uzorci

3.2.4.1. Tvrda i tečna đubriva

Nakon smanjenja, i ako neophodno, od ukupnog uzorka formiraju se finalni uzorci. Zahtjeva se analiza bar jednog finalnog uzorka. Težina finalnog uzorka koji će biti ispitan ne smije biti ispod 500 g.

3.2.4.2. Đubriva s amonijnitratom (NH₄NO₃) s visokim sadržajem azota (N)

Nakon smanjenja, i ako neophodno, od ukupnog uzorka formiraju se finalni uzorci. Zahtjeva se analiza bar jednog finalnog uzorka. Težina finalnog uzorka koji će se ispitati ne smije biti ispod 1 kg.

3.2.5. Kreiranje finalnih uzoraka

Pažljivo izmiješati svaki globalni uzorak kako bi se dobio homogeni globalni uzorak (Ako je neophodno, smrviti grudvice, uklanjajući ih iz ostatka smjese i na kraju ih ponovo ujediniti sa ostatkom smjese).

Ako je neophodno, smanjiti globalni uzorak na 2 kg – takozvani 'smanjeni uzorak' – koristeći eventualno mehanički razdjeljivač, ili putem metode dijeljenja na četvrtine. Formirati četiri finalna uzorka okvirno iste težine koji su u skladu s količinskim zahtjevima navedenim u tački 3.2.4.1. i 3.2.4.2.

Staviti svaki uzorak u adekvatno, čisto i suho pakovanje koje se hermetički zatvara. Dobro paziti da ne dođe do promjena karakteristika uzorka.

Za đubriva s amonijnitratom s visokim sadržajem azota, čuvati finalne uzorke na temperaturi između 0 i 25°C.

Plombirati i staviti etiketu na pakovanja – etiketa mora biti sastavni dio plombe kako se pakovanja ne bi mogla otvoriti bez uništenja plombe.

4. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA

Za svako uzimanje uzoraka treba sačiniti izvještaj koji će omogućiti identifikaciju, bez ikakvih sumnji, lota iz kojeg se uzeo uzorak (Prilog 1).

Za svaki lot poslati, u što kraćem roku, tri finalna uzorka u laboratoriju, zajedno s jednim primjerkom izvještaja o uzimanju uzoraka. Izvještaj mora između ostalog sadržavati upute vezane za analizu. Četvrti uzorak se predaje vlasniku robe.

PRILOG 1

IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA

U SVRHU UTVRĐIVANJA KVALITETA MINERALNIH ĐUBRIVA/ FFS

<i>Pečat inspektorata</i>	Identifikacioni broj:
---------------------------	-----------------------

1. Uzorak br. .... 2. Datum uzimanja uzorka .....
(popunjava uzorkivač)

3. Ime, prezime, zvanična funkcija i broj legitimacije osobe koja uzima uzorke za testiranje
.....
.....

4. Mjesto uzorkovanja/ ime pravnog ili fizičkog lica ili ovlaštenog lica u čijem je vlasništvu
zatečeno sredstvo koje se uzorkuje, zvanična funkcija i broj legitimacije osobe
.....
.....

5. Trgovački naziv proizvoda i broj rješenja o registraciji
.....
.....

6. Nosilac registracije ime i adresa
.....
.....

7. Ime i adresa proizvođača/ uvoznika/ distributera odgovornog za krajnje pakovanje
(informacije sadrži etiketa)
.....
.....

8. Ime i adresa uvoznika/ distributera odgovornog za krajnje označavanje (informacije sadrži
etiketa)
.....
.....

9. Datum proizvodnje proizvoda.....

10. Broj i količina šarže na mjestu uzimanja uzorka

.....

11. Informacije o pakovanju proizvoda (navesti vrstu, veličinu i materijal od kojeg se sastoji pakovanje iz kojeg je uzet uzorak; da li je uzorak uzet iz originalnog pakovanja, treba navesti tip, veličinu pakovanja i materijala od kojeg je napravljena ambalaža, a potrebno je i pružiti informacije o kompletnosti informacija datih na etiketi)

.....

.....

12. Količina uzorka proizvoda uzetog za laboratorijski test

.....

13. Vrsta pakovanja uzoraka/ broj pečata

.....

.....

14. Razlog za uzorkovanje:

planirana zvanična kontrola monitoring interventni uzorak

.....

15. Laboratorija koja testira uzorak (napisati ime, sjedište i adresu)

.....

.....

16. Prilozi (ukoliko ih ima)

.....

17. Primjedbe/ napomene

.....

.....

.....

.....

.....

(službenik uzorkivač ime i prezime)

(vlasnik ime i prezime)

18. Bilješka laboratorije za testiranje pri prijemu prikupljenih uzoraka đubrivo za testiranje, ili kod odbijanja prijema ukoliko je utvrđeno da prikupljeni uzorak đubriva nije pogodan za testiranje.

.....
.....

<i>Laboratorijski pečat</i>	Popunjava laboratorija
	Datum dobijanja uzorka:
	Identifikacioni broj:

PRILOG 2

TEHNIČKE SPECIFIKACIJE SONDE ZA UZIMANJE UZORAKA ĐUBRIVA

Sonda u cjelini izgleda kao cilindrično šuplje vratilo, dužine 92 cm, uključujući držač i vrh.

Formirana je od dvije koncentrične čelične cijevi koje ne oksidiraju i koje su 1 mm širine. Vanjska cijev, dugačka 75cm na dnu ima oštri vrh, a na vrhu cijevi veliki, krupni metalni držač s lateralnim otvorom sa zakačkom.

Sa strane ima 4 pravougaonih otvora, veličine 15x2,5 cm.

Unutrašnja cijev, duga 80 cm, s 4 cm dijametra na dnu je zatvorena s poklopcem, a na vrhu ima držač koji je spojen s cijevi šarafom s gornjim dijelom koji viri.

Sa strane unutrašnje cijevi nalaze se 4 pravougaona otvora, veličine 15x2,5 cm, koja se nalaze na istim pozicijama kao i ona vanjske cijevi. Međutim, lateralni rubovi ovih otvora su oštri. Između svakog otvora, cijev je podijeljena u 4 dijela.

Kad se ova cijev stavi u vanjsku cijev, i šaraf koji viri uđe u rupu držača vanjske cijevi, i držač se okrene kako bi se dvije cijevi uklopile, rupe dvije cijevi se ne podudaraju i sonda je zatvorena.

Kada se sonda vertikalno stavi u vreću i gurne do dna vreće, držač se okrene i sonda se otvori kako bi se đubrivo lako moglo usuti u 4 dijela sonde. Nakon što se sonda napuni, zatvori se i izvadi.

Svaka porcija đubriva unutar 4 dijela sonde predstavlja sadržaj vreće duž pravca u kojem se sonda stavila u vreću, a s tim i sadržaj cijele vreće.

DIO II: METODA ZA UZIMANJE UZORAKA ZA KONTROLU OSTATAKA FITOFARMACEUTSKIH SREDSTAVA (FFS)

II.A BILJE

1. UVOD

Svrha ovog dokumenta je da predstavi metodu za uzimanje uzoraka poljoprivrednih proizvoda u cilju ispitivanja na ostatke FFS-a u okviru zvaničnog nadzora i kontrole.

Cilj ovog dokumenta je dobijanje reprezentativnih uzoraka za određenu količinu biljnog materijala za obavljanje testa na ostatke FFS-a.

2. TERMINOLOGIJA

Primarni uzorak – precizirana količina biljnog materijala uzeta iz jednog mjesta uzorkovanja.

Zbirni uzorak (*Bulk sample*) – iskombinovani i dobro izmiješani primarni uzorci.

Laboratorijski uzorak – reprezentativna količina materijala uzeta iz zbirnog dijela uzorka, poslata u laboratoriju.

Analitički uzorak – materijal pripremljen za analizu laboratorijskog uzorka.

Jedinica – najmanji diskretni dio u lotu (partiji), formira cijeli dio primarnog uzorka. Jedinice se identifikuju kao cijelo voće/ povrće ili grozd. Jedinice svježeg voća i povrća ne treba sjeći ili lomiti.

Inspektor za uzorkovanje – inspektor obučen za uzimanje uzoraka ili (gdje je to neophodno), ovlaštena osoba od nadležnih organa za uzimanje uzoraka. Inspektor za uzorkovanje je odgovoran za sve postupke koji uključuju: pripremu, pakovanje i isporuku laboratorijskih uzoraka.

Obrađeno područje – kao jedinstveno obrađeno zemljište uzgojne površine, zasijano ili zasađeno s istom sortom jedne vrste.

Lot (partija) – količina biljnog materijala ili zemlje, od kojih se uzorak dostavlja u datom trenutku u laboratoriju, ili za koji je uzorkivač uvjeren da je homogen u odnosu na original (od kojeg potiče) po proizvođaču, vrsti, sorti, primijenjenim poljoprivrednim tehnikama, pakovanju, tipu pakovanja, etiketiranju.

3. SVRHA ISPITIVANJA

Ispitivanje se vrši u svrhu potvrđivanja adekvatne primjene FFS-a tokom primarne proizvodnje, u skladu s obaveznim pravilima i za intervencije protiv prometa FFS-a koja mogu biti opasna po ljude i zdravlje životinja i životnu sredinu.

Ispitivanja se obavljaju radi:

- uvođenja zvanične kontrole sigurnosti hrane,
- pripreme dobre strategije kontrole nad primjenom FFS-a,
- procjene kvaliteta biljnih proizvoda i svih promjena do kojih dolazi u toku narednih godina,
- procjene rizika opasnosti od nepravilne primjene FFS-a.

4. OPŠTI ZAHTJEVI ZA UZIMANJE UZORAKA

Najbitnija pitanja pri uzimanju uzoraka su pravni propisi, tehnički kvalifikovano osoblje obučeno za uzorkovanje i dobro opremljene laboratorije. Osoblje mora biti opremljeno potrebnom opremom i alatima i smjericama za uzorkovanje. Rezultati aktivnosti moraju biti zabilježeni, pohranjeni, analizirani i objavljeni u odgovarajućim izvještajima.

5. KVALIFIKACIJE I KOMPETENTNOST OSOBLJA

Osoblje mora poznavati zakonske i podzakonske propise i procedure koje se tiču prikupljanja uzoraka. Obuka osoblja mora biti kontinuirana. Odgovorno zvanično tijelo priprema i usvaja godišnji program obuke za osoblje.

6. METODOLOGIJA UZORKOVANJA

6.1. Alati za inspekciju / pregled

Inspektorima su neophodne različite vrste alata za uzimanje uzoraka. Inspektori moraju imati set potrebne opreme, alata i set pravnih propisa u skladu sa svrhom uzimanja uzoraka.

Uzorkivači bi trebali biti opremljeni sljedećom opremom:

- plastičnim vrećicama (s patentnim zatvaračem),
- nožem,
- prenosivim frižiderom s umecima,
- tečnim dekontaminatorom,
- pečatom,
- rukavicama za jednokratnu upotrebu,
- vodootpornim markerom, olovkama,
- naljepnicam

6.2. Uzimanje uzoraka

Uzorci namijenjeni za potrebe monitoringa trebaju se prikupiti u vremenu i količini navedenoj u planu monitoringa uspostavljenom po pravnim propisima. Također, uzorke treba uzimati tokom službene kontrole u slučajevima kada je to neophodno za donošenje odluke od organa u slučaju:

- sumnje na kontaminaciju poljoprivrednih proizvoda FFS-om,
- u slučaju primijećenih oštećenja na biljkama koje su vjerovatno izazvane nepravilnom primjenom FFS-a, pojedinačnih žalbi i analiza primjene FFS-a koja nisu u skladu s etiketom,
- kao i u drugim slučajevima kada su aplicirana FFS suprotno obaveznim principima.

Uzorke je potrebno uzeti s mjesta gdje je očigledno da su primjenjivana FFS i gdje postoji naročita vjerovatnoća koja svjedoči o ostacima FFS-a. Uzorke je potrebno uzeti s lotova (usjeva), za koje je uzorkivač uvjeren da je takav materijal homogen po porijeklu, proizvođaču, vrsti, sorti, primijenjenoj poljoprivrednoj tehnici, pakovanju, tipu pakovanja, obilježavanju itd. U svakom slučaju uzorkovanja, kod kojeg se sumnja da upućuju na ostatke FFS-a, neophodno je da se opišu svi uslovi koji su uzeti u obzir od uzorkivača koji uzima uzorak.

Uzorci trebaju biti uzeti u skladu s pravilima koja su navedena u nastavku. Rasuti uzorci trebaju biti uzeti tako da se mogu smatrati reprezentativnim za lot, tj. da obezbjeđuju sve prosječne osobine materijala. Uzorke treba prikupljati obučen i ovlašten uzorkivač.

Uzimanje uzoraka za testiranje obuhvata uzorkovanje biljaka, u daljem tekstu opisano kao "primarni uzorci" koje su se odvojile poslije njihovog spajanja i temeljnog miješanja, uzorak, koji će biti testiran, u daljem tekstu "laboratorijski uzorak". Primarni uzorci bi trebali biti iste ili ako to nije moguće, slične veličine, kako bi se osiguralo da je uzorak potpuno reprezentativan.

Svako uzorkovanje bi se trebalo evidentirati u izvještaju uzorkovanja (Prilog 1). Izvještaj o uzorkovanju trebao bi se sačiniti u tri primjerka i trebalo bi biti potpisan od inspektora uzorkivača i zainteresovane strane. Jedan primjerak bi trebao zadržati inspektor uzorkivač, drugi otpremljen kao prilog uz uzorak, a treći treba prepustiti vlasniku parcele iz koje je uzorak uzet.

Laboratorijske uzorke je potrebno nakon prikupljanja staviti u čisto pakovanje izrađeno od materijala koji nije podložan fizičkim niti hemijskim promjenama, koje štiti uzorak od kontaminacije, oštećenja ili gubitka. Paket uzorka se zaptiva koristeći zaptivke koje sadrže jedinstveni individualni broj. Na pakovanju se postavlja broj protokola. Kopija protokola se prilaže uz pakovanje. Potrebno je da inspektor dostavi uzorke u laboratoriju bez odlaganja. Ukoliko je potrebno, uzorke svježeg voća i lisnatog povrća, držati u hladnim uslovima.

6.3. Metod prikupljanja primarnih uzoraka

Voće se uzima s drveća ili grmlja duž dijagonale voćnjaka ili plantaže, s različitih dijelova stabla ili krošnji grmlja, kao i s raznih visina i dubina, kako je navedeno, osim u slučaju sljedećeg voća:

- 1) jagode (uzimaju se iz 5 uzastopnih bokora jagoda);
- 2) ribizle ili vinove loze (uzima se grozd voća).

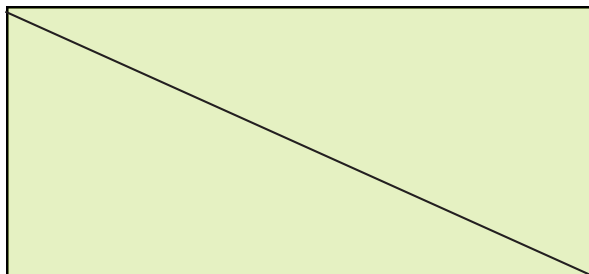
Tabela br 1. Broj mjesta uzimanja primarnih uzoraka

Voće (stabla)		Voće (grmlje/ žbunje)		Jagode, maline itd.	
površina (ha)	broj stabala	površina (ha)	broj žbunova	površina (ha)	broj mjesta
< 0,5	5	< 0,5	5 – 10	do 0,1	5
0,5 – 1	10	0,5 – 1	10 – 15	0,1 – 0,5	10
1 – 10	20	1 – 2	20	> 0,5	20
10 – 30	25	> 2	30		
➤ 30	min. 30				

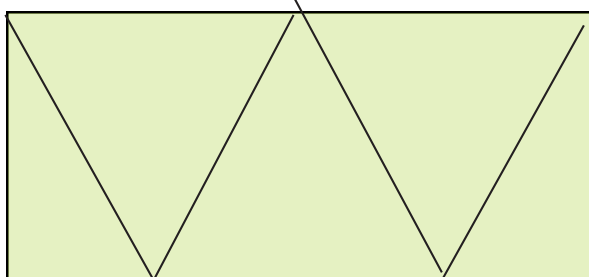
6.3.1. Metod uzorkovanja korjenastih usjeva i povrća na plantažama

Primarni uzorci korjenastih usjeva i povrća se prikupljaju na velikom broju mjesta navedenih u tabeli 2, na jedan od sljedećih načina:

- dijagonalno po površini polja:

- cik-cak duž površine polja:

U slučaju uzimanja primarnih uzoraka:

- krompira – s jednog mjesta uzeti nekoliko gomolja iz tri susjedna grma i očistiti ih od suhe zemlje (za sve korjenaste usjeve);
- paradajz, krastavac, paprika – plodovi se uzimaju na različitim visinama i stranama.

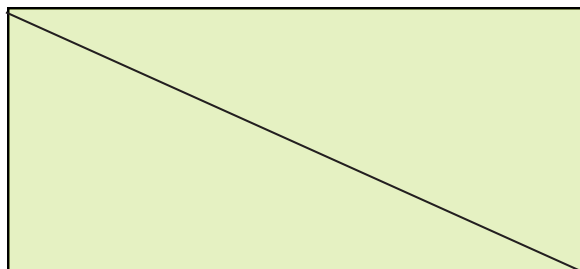
Tabela br 2. Broj mjesta uzorkovanja primarnih uzoraka povrća i korjenastih usjeva

Povrće, korjenasto povrće	
Površina usjeva (ha)	Broj mjesta uzorkovanja
< 1	5 - 10
1 – 5	10 - 15
5 – 10	15 - 20
10 – 20	20 - 25
> 20	25 - 30

6.3.2. Metod primarnog uzorkovanja žitarica na poljima

Primarne uzorke žitarica potrebno je prikupiti prema tabeli broj 3, sječenjem klasja s dijelova polja u dužini od 2 m na jedan od sljedećih načina:

- dijagonalno po površini polja:

- cik cak duž površine polja:

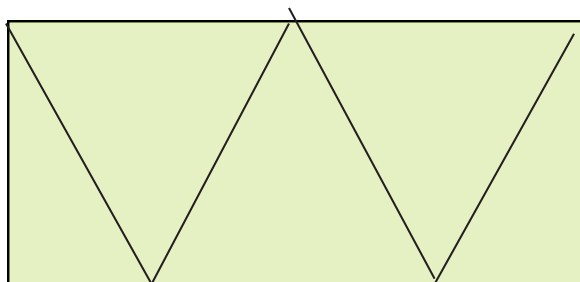

Tabela br 3. Broj mjesta (odjeljaka/ sekcija) za primarno uzorkovanje žitarica

Žitarice	
Površina usjeva (ha)	Broj odjeljaka
< 2	10
2 – 5	15
5 – 10	20
10 - 20	25
20 – 30	30
30 - 50	40
50	50

6.3.3. Metod primarnog uzorkovanja voća, korjenastog povrća, povrća i žitarica iz skladišta ili s deponija

Primarni uzorci se ravnomjerno prikupljaju iz cijelog područja, dubina / visina i skladišnih prostorija.

Tabela br 4. Minimalni broj primarnih uzoraka

Mjesto skladištenja	Minimalni broj primarnih uzoraka
< 25 t	Iz cijele površine skladištenja 5 - 10
25 – 250 t	Odrediti površinu koje predstavlja 25 t mjesta skladištenja 5 - 10
> 250 t	Za svakih 250 t utvrditi 1 površinu koja predstavlja 25 t mjesta za skladištenje i iz svake uzeti 5 - 10

Tabella br. 5. Minimalna veličina laboratorijskih uzoraka

Klasifikacija robe	Uzorci	Priroda primarnog uzorka	Minimalna veličina laboratorijskog uzorka
1. Svježe voće i povrće (uključujući krompir i šećernu repu, izuzev začinskog bilja)			
svježi proizvodi male veličine (jedinice uobičajeno < 25 g)	bobičasto voće, grah, grašak, hren, masline	Cijele jedinice ili paket, ili jedinice uzete spravom za uzorkovanje	1 kg
svježi proizvodi srednje veličine (jedinice uobičajeno 25 - 250 g)	jabuke, narandže, mrkve, paradajz, zelena salata, krompir	Cijele jedinice	1 kg (bar 10 jedinica)
veći svježi proizvodi, (jedinice uobičajeno >250 g)	kupus, krastavac, grožđe (grozdovi)	Cijele jedinice	2 kg (bar 5 jedinica)
2. mahunarke žitarice uljarice	Suho: grah, grašak, pšenica, kikiriki		1 kg 1 kg 0,5 kg
3. začinsko bilje	Svježi peršun, Ostalo svježe	Cijele jedinice	0,5 kg 0,2 kg

7. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA

Za svako uzimanje uzoraka treba sačiniti izvještaj koji će omogućiti identifikaciju, bez ikakvih sumnji, lota iz kojeg se uzeo uzorak (Prilog 3).

Za svaki lot poslati, u što kraćem roku, tri finalna uzorka u laboratoriju, zajedno s jednim primjerkom izvještaja o uzimanju uzoraka. Izvještaj mora između ostalog sadržavati upute vezane za analizu. Četvrti uzorak se predaje vlasniku robe.

II.B. TLO

1. UVOD

Svrha ovog dokumenta je predstaviti nacrt priručnika za uzorkovanje tla na farmama s ciljem testiranja tla na ostatke pesticida u okviru službenog nadzora i kontrole. Cilj dole navedene instrukcije je zaprimiti reprezentativne uzorke određene količine tla kako bi se izvršile analize ostataka pesticida. Ova smjernica se može koristiti za potrebe kontrole kako bi se vršila kontrola tla na farmama. Nije prikladna za procjenu utjecaja na okoliš.

2. TERMINOLOGIJA

Primarni uzorak – određena količina tla uzeta iz jednog mjesta uzorkovanja.

Bulk/ globalni uzorak – količina spojenih i dobro izmiješanih primarnih uzoraka.

Laboratorijski uzorak – reprezentativna količina materijala uzeta iz *bulk/* globalnog uzorka i poslata u laboratoriju.

Analitički uzorak – materijal uzet iz laboratorijskog uzorka i koji je pripremljen za analizu.

Uzorkivač – inspektor obučen za uzimanje uzoraka i, gdje neophodno, ovlašten od nadležnih organa za uzimanje uzoraka. Uzorkivač je odgovoran za sve postupke koji vode do, i koji uključuju, pripremu, pakiranje i slanje laboratorijskog uzorka ili uzoraka.

Obrađeno područje – jedinstvene obradive površine gdje su zasijane ili zasađene iste sorte jedne vrste.

FFS – fitofarmaceutska sredstva.

3. SVRHA ISPITIVANJA

Ispitivanje se vrši kako bi se moglo provjeriti da li se fitofarmaceutska sredstva primjenjuju na adekvatan način, prema obavezujućim zakonima. Uzorkovanje i analiza uzoraka tla mogu biti dodatni alat (osim za analizu materijala biljnog porijekla) za procjenu pravilne primjene fitofarmaceutskih sredstava kao i za kontrolu primjene pesticida dozvoljenih za određene usjeve. Uzimanje uzoraka može također biti neophodno u slučaju lokalnih zagađenja/kontaminacije pesticidima. Uzorci tla se također mogu uzeti prije nego što se odluči započeti novi usjev kako bi se provjerio nivo ostataka fitofarmaceutskih sredstava u tlu zbog korištenja, prethodnih godina, fitofarmaceutskih sredstava.

4. OPŠTI ZAHTJEVI ZA UZIMANJE UZORAKA

Najvažniji aspekti vezani za uzimanje uzoraka su da postoje: zakonski okvir, tehnički kvalifikovano osoblje obučeno za uzimanje uzoraka, kao i dobro opremljena laboratorija. Osoblje mora biti opremljeno neophodnom opremom i alatima, kao i smjernicama za uzimanje uzoraka. Rezultati aktivnosti uzimanja uzoraka moraju se pribilježiti, čuvati, analizirati i objaviti kroz odgovarajuće izvještaje.

5. KVALIFIKACIJE I KOMPETENTOST OSOBLJA

Osoblje mora biti obučeno o pravnim aktima i procedurama vezanim za prikupljanje uzoraka. Obuka osoblja se mora vršiti kontinuirano. Odgovorno službeno tijelo priprema i usvaja godišnji program obuke za osoblje.

6. METODOLOGIJA UZORKOVANJA

6.1. Alati za inspekciju / pregled

Inspektorima su neophodne različite vrste alata za uzimanje uzoraka. Inspektori moraju imati set neophodne opreme, alata, kao i pravnih akata koji su u skladu s ciljem uzorkovanja.

Uzorkivači trebaju biti opremljeni sljedećom opremom:

- plastičnim vrećicama (s patent zatvaračem),
- lopatom ili Egner sondom tla (ili nečim sličnim), ili ručnom sondom tla,

Egner sonda tla

Ručna sonda tla

- tečnim dezinfekcijskim sredstvom (vodom) i sapunom,
- plastičnom kanticom (od 5 - 10 litara),
- teglom s navojnim zatvaračem i aluminijskom folijom,
- zatvaračima
- rukavicama za jednokratnu upotrebu,
- vodootpornim markerom i olovkom.

6.2. Uzimanje uzoraka

Uzorci namijenjeni za nadzor trebaju se prikupiti u odgovarajuće vrijeme i u količini navedenoj u planu nadzora ili, kada je neophodno, za hitnu kontrolu. Uzorke treba uzeti tokom službene kontrole kada je neophodno da nadležni organi donesu odluke vezano za:

- sumnje o kontaminaciji s fitofarmaceutskim sredstvima,
- u slučaju oštećenog bilja (koje je vjerovatno oštećeno fitofarmaceutskim sredstvima),
- u slučajevima kada dođe do žalbi građana o fitofarmaceutskim sredstvima,
- u drugim slučajevima kada su se fitofarmaceutska sredstva koristila nepropisno.

Uzorci se trebaju uzeti u skladu sa sljedećim pravilima: dobiveni *bulk*/ globalni uzorci se trebaju smatrati reprezentativnim za određivanje prosječnog svojstva tla. Uzorke treba uzeti obučeni i ovlašteni uzorkivač.

Uzimanje uzoraka za testiranje uključuje uzimanje uzoraka tla. Taj uzorak je u daljnjem tekstu opisan kao "primarni uzorak". Primarni uzorci nakon njihovog spajanja i temeljitog miješanja daju uzorak koji će biti testiran (u daljnjem tekstu je opisan kao "laboratorijski uzorak"). Primarni uzorci trebaju biti iste ili, ako nije moguće, slične veličine, kako bi se osiguralo da je uzorak u potpunosti reprezentativan.

Svako uzorkovanje treba se potvrditi u protokolu uzorkovanja. Izvještaj o uzimanju uzoraka mora po mogućnosti biti sastavljen u tri primjerka, a inspektor koji vrši uzorkovanje i vlasnik farme ga trebaju potpisati. Jedan primjerak treba ostati inspektoru koji je uzeo uzorke; drugi treba biti prikazan uzorku koji se šalje u laboratoriju; a treći se treba predati vlasniku farme s koje je uzet uzorak.

Laboratorijski uzorci se nakon prikupljanja trebaju staviti u čisto (po mogućnosti novo) pakovanje sastavljeno od materijala koji štiti uzorke od kontaminacije, oštećenja ili gubitka. Mogu se koristiti plastične vrećice ili staklene tegle (zatvorene sa navojnim poklopcem i aluminijskim slojem ispod poklopca) – inspektor mora uzeti u obzir zahtjeve laboratorije o načinu pakovanja. Pakovanje uzorka mora biti zatvoreno pomoću zatvarača koji sadrži jedinstveni individualni broj. Na pakovanje se treba prikačiti broj protokola. Kopija protokola se prilaže pakovanju. Uzorci se dostavljaju u laboratoriju bez odlaganja (inspektor dostavlja uzorak direktno ili putem kurira). Uzorci se trebaju dostaviti izbjegavajući previsoke ili preniske temperature i izbjegavajući svjetlost (naprimjer, dostaviti uzorak u kartonskoj kutiji).

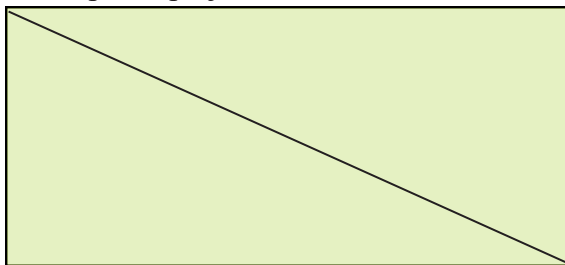
Uzorkovanje se ne preporučuje:

- neposredno nakon primjene pesticida ili umjetnog gnojiva,
- nakon obilnih padavina ili zalijevanja,
- u blizini zgrada, cesta i na niskim područjima.

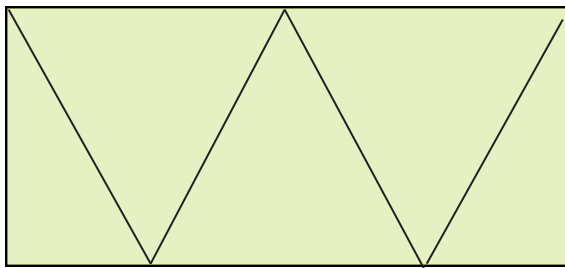
6.3. Metod prikupljanja primarnih uzoraka

Primarni uzorci tla se prikupljaju na više mjesta, na jedan od sljedećih načina:

- dijagonalno preko polja:

- na cik-cak način kroz polje:

Uzorci se uzimaju iz dubine od 0,3 m u voćnjacima i na oranicama, a iz dubine od 0,1 m na livadama i pašnjacima, ili na nekoj drugoj površini. U voćnjacima se primarni uzorci trebaju prikupiti na krošnjama stabala, na udaljenosti koja nije manja od 1 m od stabla.

Tabela 1. Površina uzimanja uzoraka

Površina usjeva (ha)	Površina uzimanja uzoraka
< 1	primarni uzorci se uzimaju s cijele površine
1 – 20	primarni uzorci se uzimaju s određene površine, a reprezentativni su površine veličine 1 ha
> 20	dodatni uzorci se uzimaju: za svakih 20 ha područja definiše se reprezentativna površina za uzorkovanje veličine 1 ha

Broj mjesta na kojima se vrši uzorkovanje:

Na površini se treba uzeti 15 - 25 primarnih uzoraka. Svaki primarni uzorak treba imati masu od oko 0,2 kg. U slučaju uzorkovanja u staklenicima/ plastenicima broj primarnih uzoraka je 5-10.

Primarne uzorke treba staviti u plastičnu posudu (ili neku drugu čistu posudu) i dobro izmiješati kako bi se formirao homogeni laboratorijski uzorak.

U slučaju kamenitog tla (s velikom količinom kamenja), laboratorijski uzorak treba biti težak 2 kg.

Dozvoljeno je pripremiti manji laboratorijski uzorak, ako smanjena veličina uzorka neće imati utjecaja na rezultate analize i ako je veličina uzorka dogovorena s laboratorijom koja će vršiti analizu.

7. IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA

Za svako uzimanje uzoraka treba sačiniti izvještaj koji će omogućiti identifikaciju, bez ikakvih sumnji, lota iz kojeg se uzeo uzorak (Prilog 1).

Za svaki lot poslati, u što kraćem roku, tri finalna uzorka u laboratoriju, zajedno s jednim primjerkom izvještaja o uzimanju uzoraka. Izvještaj mora između ostalog sadržavati upute vezane za analizu. Četvrti uzorak se predaje vlasniku robe.

PRILOG 3

IZVJEŠTAJ O UZIMANJU UZORAKA BILJAKA ZA KONTROLU OSTATAKA FFS-A

<i>Inspektorski pečat</i>	Identifikacioni broj:
---------------------------	-----------------------

1. Uzorak br:..... 2. Datum uzimanja uzorka:.....

3. Broj zapečaćenja:.....

4. Ime i adresa proizvođača/ poljoprivrednika

.....

skladište staklenik/plastenik voćnjak plantaža bobičastog voća polje bašta
ostalo .....

5. Mjesto uzorkovanja (adresa, ukoliko je drugačija od adrese proizvođača navedene pod brojem 4.):

.....

6. Tip uzorka (vrsta, sorta, dio biljke koji je uzet, opis vrste tla, dubina uzorkovanja, vlaga itd):

.....

.....

7. Pakovanje uzorka:

Plastična vrećica papir staklo ostalo .....

8. Veličina uzorka: .....

9. Površina s koje je uzet uzorak (ha): .....

10. Sredstva za zaštitu bilja koja primjenjuje proizvođač (informacije uzete iz Evidencijskog lista o upotrebi FFS-a):

prema evidencijama

prema deklaraciji

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

(Naziv, doza, količina, datum) .....

11. Napomene: .....

.....

.....

.....

Uzorkivač, ime i potpis

Proizvođač, ime i potpis

12. Zabilješka (napomene) laboratorije za testiranje primljenih prikupljenih uzoraka za testiranje, ili odbijanje prihvatanja, ukoliko je utvrđeno da je prikupljeni uzorak nepogodan za testiranje.

.....

.....

<i>Pečat laboratorije</i>	Dio koji treba popuniti laboratorija
	Datum prijema uzorka:
	Identifikacijski broj: